

Nr 32.

Ankom till riksdagens kansli den 23 mars 1931 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa delar av det s. k. Köpingskomplexet i Västmanlands län.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 13 februari 1931 avlåten till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 89, har Kungl. Maj:t under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt i punkterna 1:o—3:o.

Av utredningen i ärendet inhämtas följande.

I sydvästra delen av Västmanlands län har kronan av ålder ägt egendomen Strömsholm med underlydande fastigheter. Till egendomen hörde tidigare en utmed västligaste stranden av Mälaren mellan Köping och Kungsör belägen, av Hedströmmen genomfluten större domän, det s. k. *Köpingskomplexet*, som för tiden intill den 14 mars 1914 var anslagen till Strömsholms hingstdepå och utarrenderad för dennas räkning.

Vid 1913 års riksdag beslöts (prop. nr 260; R. skr. nr 289), att Köpingskomplexet från och med den 14 mars 1914 skulle tillföras statens domäners fond.

Sedan Kungl. Maj:t därefter tillkallat sakkunniga för verkställande av utredning angående komplexets framtida disposition, hemställde de sakkunniga i betänkande den 6 augusti 1915, att Köpingskomplexet skulle, med undantag av viss skogsmark samt vägar och impedimenter, styckas och försälas enligt av sakkunniga uppgjord plan. Vid betänkandet var fogad en reservation av en av de sakkunniga, domänintendenten Sven Linders, som visserligen anslöt sig till den uppgjorda styckningsplanen men på anförda skäl avstyrkte försäljning av fyra större lotter, benämnda litt. K, L, M och Ö.

Sedan domänstyrelsen yttrat sig i ärendet, därvid styrelsen uttalat sig för att lotterna litt. K, L, M och Ö måtte tillsvidare bibehållas i kronans ägo samt att lotterna litt. K och L vid deras utarrenderande lämpligen borde sammanföras till en brukningslott, förelades frågan om Köpingskomplexets disposition 1916 års riksdag. Efter förslag av Kungl. Maj:t beslöt riksdagen (prop. nr 139; R. skr. nr 163) att medgiva försälj-

ning av större delen av Köpingskomplexet. Lotterna litt. K, L, M och Ö omfattades emellertid icke av försäljningsbeslutet.

Kungl. Maj:t förordnade därefter i brev till domänstyrelsen den 9 juni 1916 om verkställande av sålunda medgivna försäljningar av vissa delar av Köpingskomplexet, om utförande å området av vissa torrlägningsarbeten och väganläggningar samt om avsättande av vissa delar av komplexet, bland andra ett område benämnt Jägaråsen, till kronopark, varjämte föreskrevs, att kvarvarande ägolortter, d. v. s. litt. K, L, M och Ö, skulle utarrenderas på en tid av sju år från den 14 mars 1917.

Efter därom av domänstyrelsen gjord framställning förordnade Kungl. Maj:t den 2 mars 1917, att vissa kronan ej tillhöriga byggnader å de till fortsatt utarrendering bestämda ägolorterna, litt. K, L, M och Ö, finge åt kronan förvärvas mot högst följande lösenbelopp, nämligen beträffande litt. K och L tillhoppa 20,000 kronor, litt. M 14,200 kronor och litt. Ö 18,000 kronor. Ifrågavarande byggnader inköptes därefter av kronan för medel från domänfonden.

I *proposition nr 166 till 1924 års riksdag* föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att, sedan lotterna litt. K, L, M och Ö blivit styckade i sjutton lotter i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen tillstyrkt förslag, de vid den ifrågasatta styckningen bildade lotterna finge var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område — efter det den prövning, som funnes böra påkallas rörande fridlysning såsom naturminnesmärke av å områdena befintlig ekskog, i vederbörlig ordning ägt rum — försäljas på i statsrådsprotokollet närmare angivna villkor.

Jordbruksutskottet uttalade emellertid (utl. nr 64), att utskottet icke kunnat undgå finna övervägande skäl tala emot då ifrågavarande styckning och försäljning. Härvid ansåge utskottet särskilt böra framhållas, att de utlagda ägolorterna vore mindre väl ägnade till egna hem. Såvitt handlingarna utvisade, hade icke heller något lokalt behov i berörda hänseende gjort sig gällande. Härtill komme de olägenheter, som påvisats för dåvarande arrendatorer och deras tjänare. Utskottet kunde icke finna annat än att dessa omständigheter tillsammans antagna ansevärt förringade värdet från samhällsintressets synpunkt av de föreslagna åtgärderna. Med denna uppfattning hade utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka det framlagda förslaget. Härav följde även, att, enligt utskottets mening, egendomarna i stället borde utarrenderas i vanlig ordning. Utskottet hemställde alltså, att propositionen icke måtte vinna riksdagens bifall.

Enligt anmälan i skrivelse den 4 juni 1924, nr 285, beslöt riksdagen i enlighet med utskottets hemställan.

Fråga föreligger nu ånyo om dispositionen *dels* av ifrågavarande lotter litt. K, L, M och Ö, *dels ock* av det till kronopark avsatta området Jägaråsen.

Vad Kungl. Maj:t föreslagit rörande dispositionen av här ifrågavarande områden föranleder ingen utskottets erinran.

Utskottet.

Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må medgiva,

1) att kronoegendomarna arrendelotterna litt. K och L, benämnda Matiro, samt arrendelotten litt. M, benämnd Lugnet, båda av det s. k. Köpingskomplexet i Köpings stad och Kungs-Barkarö socken av Västmanlands län må — efter den prövning, som finnes böra påkallas rörande fridlysning såsom naturminnesmärke av å områdena befintlig ekskog — försäljas i följande tre lotter, envar enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. samt på nedan angivet sätt, nämligen egendomen Matiro jämte ett område om 10 hektar av egendomen Lugnet, innehållande tillhopa en areal av 80.637 hektar, med ett saluvärde av 41,010 kronor och hembuds rätt för egendomens arrendator, G. J. Karlsson,

egendomen Lugnet, huvudgården, med en areal av 137.674 hektar enligt 15 § i nämnda förordning och ett saluvärde av 46,015 kronor, samt

styckningslotten av Lugnet, innehållande en areal av 15.65 hektar, med ett saluvärde av 6,910 kronor och hembuds rätt för J. E. Winkler,

med iakttagande av att köpeskillningarna skola erläggas för Matiro jämte förenämnda 10 hektar av Lugnet samt för styckningslotten av Lugnet enligt 21 § och 22 § A i sagda förordning och för huvudgården av Lugnet enligt 21 § och 22 § B i samma förordning, att endast kronoegendomarna tillhöriga å fastigheterna befintliga byggnader och anläggningar ingå i försäljningen av fastigheterna, att lotterna försäljas i det skick, vari de vid tillträdet sig befinna, att vattenfallsstyrelsen jämlikt resolution den 9 november 1928 medgiven rätt att över fastigheterna hava elektriska ledningar framdragna skall respekteras av köpare, samt att köpare av Matiro och huvudgården av Lugnet berättigas att utan ersättning bekomma det foder, som arrendatorerna av respektive egendomar hava att kontraktens enligt utan ersättning avlämna;

2) att kronoegendomen arrendelotten litt. Ö, benämnd Frostuna, av det s. k. Köpingskomplexet i Köpings och

Kungs-Barkarö socknar i Västmanlands län må — sedan den prövning, som finnes böra påkallas rörande fridlysning såsom naturminnesmärke av å området befintlig ekskog, i vederbörlig ordning ägt rum — med tillträdesrätt den 14 mars 1932 försäljas i följande lotter, envar enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., nämligen

lotten litt. B, huvudgården, *antingen* med ett saluvärde av 35,000 kronor och hembuds rätt för egendomens nuvarande arrendator, Valentin Eriksson, samt med förbehåll om skyldighet för köparen att använda lotten såsom självständigt jordbruk och om rätt för kronan att under en tid av tio år från tillträdet köpa lotten åter enligt lagen om återköpsrätt till fast egendom *eller*, därest Eriksson icke begagnar sig av hembuds rätten, å auktion enligt 15 § i nämnda förordning med ett saluvärde av 45,790 kronor,

lotten litt. C, Labacken, såsom jordbrukslägenhet enligt 13 § i sagda förordning med saluvärde av 10,115 kronor,

lotten litt. D, Brobacken, såsom jordbrukslägenhet enligt 13 § i sagda förordning med saluvärde av 9,660 kronor,

lotten litt. E, Björklunda, såsom bostadslägenhet *antingen* med ett saluvärde av 1,500 kronor och hembuds rätt för Julius Forsberg samt med förbehåll om skyldighet för köparen att använda lotten såsom bostadslägenhet och om rätt för kronan att under en tid av tio år från tillträdet köpa lotten åter enligt lagen om återköpsrätt till fast egendom *eller*, därest Forsberg icke begagnar sig av hembuds rätten, enligt 13 § i sagda förordning med ett saluvärde av 2,045 kronor,

envar av lotterna litt. Ha, Hb, Hc, Hd, He, Hf, Ia, Ib, Ic, Ka, Kb, Kc, La, Lb, Lc, Ld, Le, Lf, Ma, Mb, Mc och Md såsom bostadslägenhet enligt 13 § i nämnda förordning med av domänstyrelsen tillstyrkta saluvärden, med rätt dock för länsstyrelsen att, därest efter kungörelse om lotternas försäljning köpeanbud från byggnadsförening inkommer å samtliga lotter inom något av kvarteren H, I, K, L eller M, uppgående till ett med högst 10 procent av ovan angivna saluvärden reducerat belopp, antaga sådant anbud,

med iakttagande i övrigt, att endast kronoegendomen tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningen av fastigheterna, att desamma försäljas i det skick, de vid tillträdet sig befinna, att i köpet av lotten litt. B ingå samtliga kronans åbyggnader å egendomen med undantag av dels »Lundqvists stuga», dels vid Labacken befintliga loge, halmlada samt lada och lider, dels ock statstuga med två uthus vid Brobacken, att i köpet av litt. C ingå »Lundqvists stuga» och logen vid Labacken, med rätt för köparen att avgiftsfritt hava »Lundqvists stuga» kvarstående å lotten litt. B intill tre år från köpares av lotten litt. C tillträde av denna lott med rätt att nyttja stugan såsom bostad, men med skyldighet för köpare av lotten litt. C att sedan stugan bortförts avröja platsen för denna, att köpare av lotten litt. B är skyldig tåla nämnda intrång, att i köpet av lotten litt. D ingå halmlada samt lada och lider vid Labacken och statstugan med två uthus vid Brobacken, att köpare av lotten litt. D äger rätt dels att hava de två ladorna å litt. C avgiftsfritt kvarstående intill ett år från tillträdet av lotten litt. D, dels till fritt tillträde till sistnämnda byggnader för skördens transport till och från desamma och för tröskning däri men med skyldighet för köpare av lotten litt. D att efter bortförandet av byggnaderna överlämna platserna för desamma i avröjt skick, att köpare av lotten litt. C är skyldig tåla nämnda intrång, att av det foder, egendomens arrendator kontraktsenligt är skyldig att avlämna, köparna av lotterna litt. B, C och D äga utan ersättning bekomma, köpare av litt. B 8,000 kilogram hö, 11,000 kilogram råghalm och 11,000 kilogram havrehalm samt envar av köparen av litt. C och D 2,000 kilogram hö, 2,500 kilogram råghalm och 2,500 kilogram havrehalm, att köpare av lotten litt. B är skyldig att utan ersättning från kronans sida gälda anniteterna å egendomen åvilande avdikningslån för utförande av »Barkarövikens invallningsföretag 1929», samt att köpare av lotterna litt. B och C äro skyldiga att respektera den Granhammars elektriska distributionsförening u. p. a. medgivna rätt att hava över egendomen framdragna elektriska ledningar; Kungl. Maj:t obetaget att i fråga om de i detta stycke angivna förhållanden föreskriva av omständigheterna eventuellt påkallade ändrade villkor;

3) att av fastigheten Köpingskomplexet Södra 1²⁷ under kronoparken Strömsholm i Kungs-Barkarö socken av Västmanlands län följande å den av distriktslantmätaren Pehr Båth år 1928 upprättade kartan med tillhörande beskrivning angivna områden må försälgas jämligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoeigendom m. m., nämligen

dels området litt. A med ett saluvärde av 920 kronor för sammanläggning med fastigheten Köpingskomplexet Södra 1²⁷ och med hembuds rätt enligt 10 § i nämnda förordning för A. F. Östberg,

dels ock övriga å sagda karta angivna områden till Jägaråsens egnahemsförening u. p. a. mot en köpeskilling av 22,000 kronor, att erläggas enligt bestämmelserna i 21 § och 22 § B) i nämnda förordning samt med förbehåll om skyldighet för köparen att använda området för upplåtande till medlemmar i sagda förening av tomter till sommarbostäder eller av andra smärre lotter och om rätt för kronan att under en tid av tio år från tillträdet köpa området åter enligt lagen om återköps rätt till fast egendom,

samt under villkor i övrigt beträffande en var av försäljningarna, att området tillträdes den 14 mars 1932 i det skick, det då befinner sig, att området tillförsäkras rätt att begagna den av ålder använda utfartsvägen över stamfastigheten i riktning mot allmänna vägen Köping—Kungsör ävensom den rätt till vattnet utanför områdets strand, som är med kronans fastighet förenad, samt att köparen ensam vidkännes kostnad för lagfart, inteckning, avstyckning och övriga med köpet förenade utgifter.

Stockholm den 20 mars 1931.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar Sederholm, Carl E. Eriksson, Johan Bernhard Johansson, Granath, Gabrielsson, Dalberg, August W. Johansson och Henriksson; samt

från andra kammaren: herrar Johansson i Uppmålby, Pettersson i Bjälbo, Hedlund i Häste, Carlström, Uddenberg, Andersson i Grimbo, Bengtsson i Kullen och Andersson i Tangelsta.